

EN NORSK ARBEIDSTJENESTE

av

114

Student Tor Strand

Tidens særtrekk speiler sig i dens problemer. Liberalismens epoke var individets og de ubegrensede muligheters tidsrum. Den spurte: hvorledes skal den enkelte vinne frem til en plass i solen ? og besvarte sitt spørsmål ved å anerkjenne det uhemmete fri initiativ som den store regulator. Statsbegrepet blev degradert til et nødvendig onde som burde dø fortrest mulig og foreløbig spille den gamle vekters rolle.

Men liberalismens system bragte ikke menneskene lykken. Den gav rikdom og makt til de få, men for de store masser hadde den bare et grått tilvære å by. Liberalismens system bragte tvertimot menneskene ulykken. Den bragte dem verdenskrigen hvor 12 millioner mennesker gikk i døden på komando fra den usynlige rustnings- og storfinans. I dette gigantiske slakteri nådde det liberalistiske system sin mest konsekvente utfoldelse : Massene blev brikker i de enkeltes hensynsløse maktkamp. Det uhemmete initiativ nådde sitt høidepunkt.

Vi har overtatt liberalismens dødsbo. Det er ubetalte regninger å betale. Det er sønderskutte land å reise og dype sår å lage. Men fremfor noe har liberalismen gitt oss de problemer som speiler den nye tids og fremtidens særtrekk; den har gitt oss massenes problemer som den selv ikke maktet. Den har gitt oss proletarernes problem, de arbeidsløses problem og ungdommens problem. Ingen av dem er til å komme forbi. Løses de ikke vil massene utslette alt ; kulturen og dermed sig selv. Livet er allerede i utrettelig arbeid med å mestre konflikten. Ut av massenes helvete som er lediggangens og håpløshetens helvete vokser solidaritetstanken ; fellesskapstanken. Først som klassesolidaritet ; men denne form som bare er en levning av den liberalistiske egoisme når aldri lenger enn til å bli organisert egoisme - som vi har sett det i marxisme og fagforenings-

tyraniet - og må vike for den nye folkesolidaritet som marsjerer frem Europa over, i fellesskapets sorte og brune skjorter under slagordet: "Egennytte viker for fellesnytte".

Fordi disse bevegelser er de eneste som vil og kan løse massenes problemer er de fremtidens bevegelser ; og da, de er fremtidens, er de ungdommens !

Enhver begivenhet, enhver bevegelse har sin bakgrunn. Våre motstandere har søkt å ramme oss ved å gi et løgnaktig bilde av den bakgrunn. Stortingspresident Hambro har talt hånlig om : "uklare faseistiske strømninger". Kulturorganet, Dagbladet, har valgt betegnelsen: "En symbiose av kjeften og knyttneven" og endelig den siste i familien, "Arbeiderbladet", har mobilisert all den løgn og intoleranse som er å finne.

At disse tre åndsfeller viker tilbake for å peke på den sanne bakgrunn, men innskrenker sig til skjellsordet har sin naturlige forklaring i at de er i samme situasjon som tre mestertyver som av en uforstående politimann anmodes om å gi tyvenes signalement. Bakgrunnen er de vanskeligheter deres egen mentalitet har kjørt landet op i ; den er liberalismens og marxismens bankerott!

Men vi ser ; for vi tør se sannheten i øinene. Vi ser at arbeidsløshetenstallet stiger, stiger, stiger ! Vi ser ungdommen forkomme, Vi ser Norges fremtid knekkes ! Vi ser skipsfarten truet, industrien svekket. Landbruket slåss mot den nakne nød og folkets åndelige og økonomiske reserver tæres.

Alle kjenner det. Fra statistikken, fra våre aviser. Alle taler om det. Stortinget diskuterer det og regjeringen nedsetter en komite.

Men det håpløse er at ingen makter mer enn å konstatere vanskelighetene. Å mildne eller heve dem ligger utenfor rekkevidde. Alle er knuket fast av urokkelige krefter, som binder i internasjonale

forhold helt uavhengig av vår vilje. Det er ting som verdenshandels innskrumpning, autokrati og tollmurer, valutaproblemer og gjeldsspørsmål. Vi blir sittende igjen med følelsen av å befinne oss i en skreppelig robåt oppe på en uhyre bølge som bærer oss dit hvor den finner det for godt. Eftersom bølgen hittil ikke har vært fullt så stor under vår båt som under mange andre, har de fleste av oss resignert og tenkt som så : går det så går det, og p.g.a. et relativt gunstig forhold mellom priser på innførsels- og utførselsvarer har det gått til nu. Dertil kom at storparten av folket som loyale borgere stolte på rormennene ;dem som det selv hadde satt til å styre skuten. Men ulykken er at heller ikke rormennene ser "noen vei ut av krisen". Det er særlig to ulemper ved dem. De er mange om roret, men det må være én vilje ved et ror for å en stø og sikker kurs. Derfor seiler de i ring, i regelmessige politiske konjunkturcykler på en varighet av tre år. For det annet ser de ikke klart, men tyder det de ser efter sine egne partidogmer og utviklingslærer. De borgerlige, med Mowinckel i spissen, ser visstnok ennå det hele som en konjunkturbølge som man kan sove sig over, men før å ha god samvittighet overfor de medseilende som påstår å fryse og sulte deler man ut et par og førti millioner kroner og tror å ha løst vanskelighetene med det. Men vanskelighetene er ikke slutt med det. I morgen når de 42 millioner er opspist vil det kreves mer og mer og mer. Det er mulig at herr Mowinckel håper på en "naturlig" ny opgangsperiode og tenker "pokker-spare" og skjærer nye brede reimer ut av skatteryggen. Men når den "naturlige" opgang ikke inntreffer efter de gamle velprøvete oppskrifter fra før krigen har det sin naturlige forklaring i den ting at den økonomiske struktur har skiftet. Derfor blir den Mowinckelske linje, den langsomme sultedøds og planløshets linje, som konsekvent fører til desperasjon og revolusjon. Det var denne linje folket reagerte mot ved siste valg da de gav Det norske Arbeiderparti 69 mann i det norske Storting. Ole Colbiørnsen - Arbeiderpartiets økonomiske tryllekunstner - sier treffende: "Det er nu mer om å gjøre å ha en plan enn et program".

- 4 -

program tilbake og slo Nygaardsvolds bjørnegeniale: "Hele folket i arbeid" op på alle lyktestolper og vegger og innkasserte et fortvilet folks stemmer.

Vi skal ikke ofre mange ord på den 140 millionersplan som ikke vil sette "hele folket," men 40 - 50 000 mann i arbeid samtidig som den antagelig gjør like mange ledige! Vi kan bare nevne at England, Russland og Sverige har bitre erfaringer fra lignende foretagender. I Sverige er hver arbeidsdag utført for statens regning beregnet til 84 - fire og otti - kroner. Vi skal dessuten huske at selv om D.N.A. av taktiske hensyn har iført sig en halvt nazistisk kappe skimter vi stadig marxismens og klassekampens dødningelegeme bak den og selv om ledernes øine og A.U.F.s uniformer er himmelblå og uskyldige slår stadig hatets røde flamme gjennom. Arbeiderpartiets Janus-ansikt må ikke forvirre oss. Dets sanne ansikt er stadig hatets og klassekampens dødningemaske som folket vil vende sig fra i forferdelse når masken faller.

Vi kjenner vår plikt: Å stå vakt mot døden som marxismen bringer! Og vi vet at en dag vil de som nu selv er stengt inne bak masken takke oss for det.- En dag vil det norske folk forlate Marx og gå inn for folkesolidariteten.

Men hvor står vi nu ? Hvad er den aktuelle, reelle situasjon ? Vi befinner oss i en skrøpelig båt i farlig farvann med rormenn som ikke duger. En tror å kunne bevilge sig over vanskelighetene; tære på sig selv og sove sig til velstand. En annen vil innbille sig selv og andre at han kan løfte båten efter masten og lage et luftskib av den. Begge er like rådløse og forstår like lite av det hele. Vi driver uvirksomme mot undergangen!

Vi må ta roret! Det er da to veier å gå siden alle andre er stengt. Den ene er selvgivelsens vei, efter-oss-kommer-syndflooden-veien. Den veien kan passe for de gamle av sinn, de som mangler motet og troen og klammer sig til sine pengesekker. Den annen

ning til selvoppgivelsen står selvtilliten og det nøkterne overblikk. Vi må våge å se realitetene i øinene og handle derefter. Noe annet gis ikke.

Vi står uhyre utsatt. Økonomisk fremstøt utover er ikke mulig i den grad det her er tale om. Da står ett tilbake: Vi må skape et erobringstog innover eller gå tilgrunne. Det må ikke skade vår handelsposisjon og ikke koste oss for store byrder, eller som vi sier, ikke for mange penger.

Det første banale spørsmål er om der finnes muligheter for en slik ekspansjon. De finnes.

Norges dyrkede jord kan fordobles og gi plass for ytterligere ca. $\frac{1}{2}$ millioner mennesker.

Den allerede opdyrkede jord kan gjøres rikere, ved grøftnings- og andre kulturarbeider. 2 mill. dekar er nu utilstrekkelig grøftet.

De norske skogers avkastning kan økes med 50 % og nok $\frac{1}{4}$ million mennesker kan gis varig utkomme.

Husflid og håndverk kan ophjelpes og bringe bedre kår i jordbruket.

Dette er opgavene i store trekk og tallene er garantert av fagmenn og så langt fra å være for store.

Mulighetene foreligger. Men har vi penger til det?/ Har vi råd til det?/ Jeg vil heller spørre: har vi råd til ikke å gjøre det, råd til å la ungdommen ødelegges økonomisk og moralsk, råd til å bli et folk som lever på stormaktenes nåde? Råd er et spørsmål om varer. Om mat og klær. Og det har vi. Det er ennå ingen som behever å sulte i Norge. Vi har altså arbeidsopgavene, vi har råd til å ta fatt på dem og vi har arbeidskraften til å utføre dem. Det det gjelder er å se realitetene i øinene og organisere samspillet mellom den norske

- o -

jord, matdepotene og den norske ungdom.

Det knytter sig særlig interessante kjensgjæringer til landets arbeidskraft. Vi regner idag med ca. 150.000 arbeidsløse. De siste år viser en enorm stigning. Fra 1927-30 stiger den med 3 000.- Fra 1930-33 stiger den med 35.000. Forklaringen ligger delvis i at det i den første periode utvandret ca. 30.000, i den annen bare ca. 5.000 og derav faller 3.600 på 1930. Utvandringsskruen er praktisk talt stengt og dertil rykker stadig tallrike årsklasser ut på arbeidsmarkedet. Den største årsklasse av arbeidssøkende 20 åringer får vi først i 1940 og tallene på befolkningstilveksten som må skaffes arbeide ligger høit like til 1946. Vi går m.a.o. økende vanskeligheter imøte m.h.t. arbeidsløshetsspørsmålet. Vi får en uhyre tilgang av ungt kraftoverskudd som, om det ikke skaffes varig arbeid og overlates til arbeidsløshetens forbannelse, vil kunne bli en fare for sig selv og sitt land. La dem derfor bygge sin egen fremtid, skulder ved skulder i et arbeidets felttog innover! Det er den nye vei og det er ungdommens vei. Ikke å følge den er ikke bare sløvheter, er ikke bare likegladhet; det er en forbrytelse mot slekten og de kommende generasjoner; det er mord av vår kultur og vår eksistens. Det er verre enn høiforrederi. Saken er klar. Realitetene ligger åpent i dagen. Alle ser og forstår dem. Derfor gis det intet mellomstandpunkt. Her heter det: med eller mot. Og ungdommen vil og må tvangsmessig gå med fordi det er den eneste vei den har å gå.

Hvordan skal felttoget innover gripes an? Ved dette punkt vil de store vanskeligheter ta til. Men ingen vanskelighet skal stanse oss her. Og vi er også heldigvis i den situasjon at vi kan trekke nytte av andre lands erfaringer på området.

Alt for mer enn 10 år siden var Tyskland og Bulgaria i den samme økonomiske katastrofetilstand som nu truer oss. Og også her fant ungdommen den eneste vei i å gi sitt arbeid for sin egen og hele folkets fremtid.

Bulgarien var da knekket og knust etter årelange kriger. Men dens ungdom har hjulpet det på fote; bygget jernbaner, veier; reist hus, ryddet jord; alt i stigende mot og tro. Arbeidet blir år om annet bedre utført, folket blir åndelig og legemlig sundere og de forskjellige klasser lærer å kjenne og akte hverandre. Hvad Bulgaria hadde vært uten arbeidstjenesten vet ingen; med arbeidstjenesten er det et folk i frem-marsj.

I Tyskland dannedes 1923-24 de første frivillige arbeidstjenestegrupper. Fra 1928 griper staten aktivt inn og i 1932 teller den frivillige arbeidstjeneste nær 300 000 mann. I år organiseres den almindelige arbeidstjeneste. Tyskland avløser verneplikt med arbeidsplikt og byr sin ungdom å ta kampen op mot arbeidsløsheten gjennom verdiskapende arbeid. I løpet av 10 år vil den tyske ungdom skape arbeidsmuligheter for 3,6 millioner landsmenn og øke den tyske jords avkastning med 2,6 milliarder R.M. årlig! Det er interessant å bemerke at resultatet opnås næsten utelukkende ved forbedring av allerede dyrket mark. Som nevnt er 2 mill. dekar eller over 25 % av Norges dyrkede mark utilstrekkelig grøftet. Det åpnes uanete muligheter. Har vi råd til å gå uvirk-somme ?

Tyskland hadde det ikke og det er et langt rikere land enn vårt.

Planen om en norsk arbeidstjeneste er heller ikke ny i Norge. Erling Winsnes har lenge fremholdt dens betydning og tanken lever i det stille. Den har også slått ut i en plan som foreligger i to ypperlige hefter av majorene Bøckmann og Hiorth. Dette foredrag er i det vesentligste bygget på denne plan og vi skal i all korthet trekke omrissene for den op.

Planens hoveddrag er disse: Ca. 40.000 mann, d.v.s. 2 årsklasser av alle unge menn i 20 og 21 års alderen innkalles til arbeidstjeneste i to år. I denne tid beklås og underholdes de av staten. De innkvarteres i militærvesenets etablissementer og administreres

- 6 -

i militære kadrer. Tjenesten tar til 15. oktober og består i vinterhalvåret i arbeidsundervisning, skolegang og militærøvelser. Den 15. mai står arbeidshæren fysisk og moralsk rustet til i 5 sommermåneder til 15. oktober å utføre sin arbeidstjeneste på den norske jord. I det annet år har vi den samme tjeneste. Instruktører og ledere ved arbeidet utdannes i vinterhalvåret; slik at den militære ledelse intet får å gjøre med selve arbeidstjenesten.

Hvad vil arbeidstjenesten koste landet for et år? Med en styrke på 40 000 mann er utgiftene regnet til 28 millioner kroner eller 700 kroner pr. mann. Utgiftene dekkes dels av det innsparte på forsorgs- og andre bidrag, ca. 20 millioner kroner og dels av verdien av det skapte arbeid ca. 16 millioner kroner. Vi skal senere komme tilbake til dette men kan bare fastslå at arbeidstjenesten vil være direkte lønnsom. Og selv om den ikke var lønnsom i vanlig forstand gir den verdier som veier mer enn penger og renter!

Men hvilke opgaver kan arbeidstjenesten løse? Vi har sett de uhyre muligheter, men for oss gjelder det først å ta de opgaver som skaper grunnlag for varig arbeide. Valget faller da først og fremst på bureisningen. Hvis hele styrken settes inn på dette felt fås følgende resultat: En nybrottsmann kan få en god start om han har 100 - 200 mål dyrkbar jord, hvorav 20 mål er dyrket og hvor hus er reist. I de ca. 5 millioner dagsverk de 40 000 kan yde i 5 måneder kan ca. 4 000 slike nybrott reises med ferdige hus og 20 mål dyrket jord. Det vil altså si at 4 000 mann og 20 000 mennesker årlig kan skaffes fast beskjeftigelse. Vi vil altså i løpet av 10 år ha skaffet 40 000 mann fast beskjeftigelse på vel funderte nybrott og sammen med arbeidstjenestens 40 000 vil antallet av arbeidsløse være gått ned med ca. 100 000 når vi regner med de tusener av arbeidsløse kvinner som vil finne plass på nybrottene. Utgiftene til forsorgsunderstøttelse vil samtidig være sunket med ca. 45 milli-

- 3 -

oner og de skattelettelser dette medfører vil sette det øvrige næringsliv istand til å absorbere den arbeidskraft som stadig kommer til og som jo også etter 1946 blir påtagelig mindre. Vi ser altså at arbeidstjenesten kan løse tidens brennende spørsmål : arbeidsledigheten.

Arbeidstjenesten vil ikke bare bli satt inn i nybrott. Skogkultur og skogplanting, veibygging og tørrlegningsarbeider, flyveplasser og småindustri, jordforbedring og silobygning; alt kan arbeidstjenesten omfatte og gjøre til virkelighet. For utførligere oversikt henvises til B. og H.s arbeidsplan som fåes i alle bokforretninger.

Innvendingene mot arbeidstjenesten og dens konsekvenser vil være legio. Vi skal her tilbakevise de almindeligste.

1. "Arbeidstjenesten vil fortrenge de ordinære arbeidere".

Svar: Arbeidstjenesten vil kun bli satt inn hvor almindelig arbeid blir for dyrt. Arbeidere kan tvertom få arbeid som fagledere o.l. i arbeidstjenesten.

2. "De uøvete guttene vil ikke klare arbeidet".

Svar: Arbeidsopplæringen og friluftslivet i vinterhalvåret vil trene dem og arbeidet kan drives rasjonelt med moderne maskiner og hele hærens hestebestand og spesialvåpen tilhjelp. Erfaringer ute og hjemme slår også påstanden ihjel. Jfr. veidirektør Baalsruds uttalelse om arbeidsfylkingens utmerkede arbeide.

3. "De handelspolitiske forhold forbyr en kraftig utvidelse av vår land-bruksproduksjon".

Tankegangen er antikvert og helt forlatt av våre fremste eksperter. Med et billede hentet fra red. Domaas i Handels- og Sjøfarts-

- 11 -

tidende belyses forholdet best: En bonde har hver uke et overskudd på 10 kr. For det kjøper han varer og bl.a. rabarbra og gulerøtter hos landhandleren. Så bestemmer bonden seg for å dyrke disse plantene selv i en fristund han har og de, f.eks. 4 kroner, han før kjøpte disse varene for kan han nu kjøpe mer sukker og apelsiner for. Det hele dreier seg altså bare om en omplussing av forbruk. Og det som i billedet var bondens fristund er for Norge hele den ubeskjeftigede ungdomshær!

En utvidelse av landbruket i den grad det her er tale om vil heller ikke føre til autarki. Vi importerer årlig korn for 50 - 60 millioner og kraftfor for ca. 30 og de 40 000 bruk som teoretisk kan reises i 10 år vilde bare produsere for 50 - 60 millioner i korn om de la hele sitt areal ut til åker.

4. "Men hvordan skal jordbruket lønne seg? Det går jo allerede med underskudd?"

Prisen på landbruksvarer må opp! Forbruket av landbruksprodukter må økes og vi må innføre et mer nasjonalt kosthold slik som professor Langfeldt har lagt det frem i sin lille brosjyre. Byrdene ved en slik indirekte beskatning vil opveies mange ganger gjennom lettelsener i forsorgsbudgettene, gjennom en sund arbeidsglad ungdom og en sterkere folkehelse.

Tilslutt vil Arbeiderpartiets hylekor landet over sette inn med sitt vanlige løgnmaskineri. Men det skal gå opp for det norske folk at de som går mot denne sak de er fremtidens og folkets fiender selv om de alltid priser seg som dets venner. Går arbeiderpartiet bent imot denne vitale folkesak kunde det hende at det blev dets undergang!

Ett må stå oss klart: Arbeidstjenesten kan ikke med en gang tre fullt utbygget ut i livet. Den almindelige arbeidspålit er et mål og formene for den må erfaring skape. Men veien til målet

- 11 -

går gjennom en frivillig arbeidstjeneste. Den kan begynne som et hvisk i gresset, med mange feiltrin, men den skal vokse til en storm over landet. I utformningen av denne første frivillige arbeidstjeneste kan vi lære av Tyskland som har et uhyre verdifulle materiale på området.

La oss tenke oss en begynnende frivillig tjeneste. Noen kamerater slår sig sammen; de skaffer sig telt og kjøreler og mat i ryggsekken. De går ut i vårt land. I Nordland, i Setesdal, i Tafjord eller oppe i fjellbygdene byr de sig til å arbeide på nybrottene. Kanskje 14 dager; kanskje 3 måneder. Så danner noen av dem den første arbeidsleir og innretter en gammel låve eller et nøst til sitt hjem. Det hele får fastere former som tiden går. Nye leirer skyter op og forbindelsen mellom dem optas. Erfaringer utveksles og samarbeidet vokser. Snart har hver bygd sin arbeidsleir; hvert fylke sin frivillige organisasjon. Og da er tiden snart kommet for den almindelige arbeidstjeneste. Da kan arbeidshæren rykke frem til seier der pionererne har reist de første støttepunkter. Og å reise disse støttepunkter, blir den frivillige arbeidstjenestes opgave!

Ungdom! Det er dere vi vender oss til! Det er fremtidens sak og derfor er det deres sak!

N.S. har som første norske parti tatt en frivillig norsk arbeidstjeneste op på sitt program. Og N.S. vil alltid gå inn for saken med all sin styrke. Men taktiske hensyn skal ikke hindre oss fra å ta mot hver hjelpende hånd som vil bygge på verket. For her går det om landets fremtid!

Ungdom! Du skal begynne ditt arbeidsliv. Nu synes det et liv i håpløshet og arbeidsløshet. Ingen av de veier som nu pekes på fører frem. Tenk over din egen fremtid. Tenk over at hvert år kommer stadig fler arbeidssøkende på markedet, hvert år øker trykket på næringslivet, hvert år synker landets økonomiske evne!

- 12 -

Det er din egen fremtid som forspilles om du ikke går den eneste vei: arbeidstjenesten. Det er en slitets og offerets vei; et arbeidsfelttog innover i vårt land med alle et felttogs strabadser. Men vi må ikke vike for vanskeligheter, men vinne over dem og gå på med freidig mot!

Vi vil ta arbeidstjenesten op og reise den som en fane over all ungdom. Vi vil ikke bli hengende i partipolitikkens klungerkratt, men samle alle om denne vitale nasjonale og sociale sak. Alle som ser opgavens storhet må samles under dens merke og være arbeidshærens avantgarde i det store angrep på arbeidsløsheten og folkets demoralisering. La det koste alt, la det koste livet. Den norske ungdom vil vite å sette det inn for et fritt og lykkelig Norge. Og den vilje kan hverken snakkes eller ties ihjel. Den er uavhengig av snakk i komiteene fordi den er født av vilje til handling.

Kan forholdet mellom land og by, bonde og arbeider grunnfestes bedre enn ved at deres sønner møtes i fellesarbeid for felles sak? Kan de marxistiske idealister vinnes tilbake for folkeenheten bedre enn ved å la dem oppleve den socialisme deres ledere alltid talte om. Kan vi på noen skjønnere måte vende hele slektens utvikling; bort fra en forflåtet materialisme, bort fra revolusjon og borgerkrig, bort fra økonomisk undergang, bort fra folkedøden i de store byer; fram til et fritt, sterkt, norsk syn, fram til folkesolidaritetens epoke, til byggende planmessig opbyggingsarbeid og ordnede forhold, og inn til landet som det ligger med myr og mark og hei og eng og aker, med susende skoger, unyttete hestekrefter. Rikt nok til å opta alle de knyttete arbeidsløse never; de som nu snart i fortvilelse kanskje kan kaste sig selv og landet ut i bunnløse ulykker!

På denne bakgrunn blir det intet valg. Vi ser veien og vi må gå den. Her er sedefjord nok! La så oss vise den store fruktbare

- 13 -

kjærlighet i offer og slit!

Saken er fremtidens. Og derfor er den ungdommens. Den dag ungdommen forstår, og tar den opp blir et tidsskifte i Norges historie. Hvert spadestik i Norges jord er da et skritt på veien. Og vi vil ikke hvile før vi er fremme. Vi vil ikke hvile før de nevene som nu knytter sig i hat knytter sig om plogstyret eller maskingrepet. Vi vil ikke hvile før alle norske never finner hverandre i fellesfølelsens håndslag.

Det er vår historiske oppgave gjennom arbeidstjenesten å realisere kvintesensen i vårt og alle nordmenns store livsprogram:

VI ER ET RIKE. VI SKAL BLI ET FOLK.